

ประเภทภูมิปัญญาด้าน จารัต ประเพณี มติ ข้อห้าม ภาษาในหมู่บ้าน

ชื่อภูมิปัญญา พิธีส่งทุ่งนา (บ้านไหล่น่าน ตำบลไหล่น่าน)

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ก่อนอื่น ที่เราจะเริ่มลงมือกระทำมั่งคะละกรรมทุกอย่างเป็นต้นว่า ปลุกบ้าน สร้างเมือง ทำมงคล ขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน ย้ายที่อยู่ บวชพระ เปกตุ้ ซื่อสัตย์มาเลี้ยง หวานกล้า ปลุกนา เปิดร้านเปิดงาน ใหม่ เหล่านี้เราก็หวังเพื่อความเป็นสิริมงคล หวังความเจริญงอกงาม เราจึง ควรหามือสั่นวันดี หรือฤกษ์งามยามดีเสียก่อน จึงค่อยลงมือกระทำ แต่การหา มือหาวันนั้น เราจะมัวค้นหาให้มันตรงกันหลาย ๆ ตำรานั้น ก็เป็นการยาก มาก เราควรถือเอาที่ดี ๆ ที่สำคัญ ๆ เท่านั้นก็พอ เมื่อเราเชื่อหลายตำราแล้ว ตลอดชีวิตนี้ เราก็จะหาวันดีฤกษ์ดีไม่ได้ ดังคำโบราณว่า “ศิษย์ต่างครู อาจารย์ต่างวัด หนังสือก้อมต่างคนต่างมี” เราควรถือเอาที่สำคัญ ๆ ถือเอาวันเศษฟ้าดีที่แสงที่ดี ๆ และหา ได้ยามประจำวันดี ๆ เสียเท่านั้น ก็เป็นอันใช้ได้ดีแล้ว ดังจะนำมาวางไว้เป็นหลักต่อไปนี้

ความเป็นมา

เมื่อปลุกไร่ดำนาแล้วบางปีก็มีสัตว์ ลงทำลายต้นข้าว กล้า เช่น แมลง บั้ง (แมงบั้ง) หนอน เพลี้ยน้ำ เพลี้ยไฟ ปูกัด ข้าวกล้าเหล่านี้ให้ท่านทดลองส่งของ โบราณดูโดยเสียเงิน ทองน้อย และจะได้ผลมาก โบราณจารย์ท่านเคยทำมา มาก แล้วได้ผลจริง ๆ

วิธีส่งทุ่งนานั้น เป็นวิธีที่บ้านไหล่น่าน ได้กระทำกันสืบต่อกันมา เพื่อเป็นการป้องกันแมลงและ สัตว์ต่าง ๆ ที่จะมาทำลายไร่นาของตนเองให้เสียหาย และให้บังเกิดผลดีตามความเชื่อมาแต่สมัยโบราณ

กระบวนการ

ให้ทำดังนี้ คือ

ให้ทำกระทง (สะตวง) 1 อัน กว้างประมาณ 1 คืบครึ่ง แล้วใส่ข้าวต้ม ขนมหุ้งส้มแกงหวาน ข้าวปลาอาหาร หมากพลู บุหรี่ อย่างละ 4 มีจ้อสีดำ แดง ขาว เหลือง อย่างละ 4 ตัว ใส่ในสะตวงแล้วเขียนชื่อว่าใช้ของท้าวเวสสุวรรณ ใส่ว่า “อ้ายเหล็กแฆ อ้ายม่วงแคะ อ้ายผีป่า อ้ายวัวล่า อ้ายมะขาม อ้ายสามข้าว ใหม่ อ้ายได้ไฟลน อ้ายชนไกใหม่” ทั้งหมดนี้ให้เขียนใส่กระดาษ แล้วเอาใส่ในสะตวง แล้วให้นำไปที่ กลางนาทำเป็นร่ากร้าน (แป้งฮ้าน) สูงแค่ศอก เอาสะตวงขึ้นวางไว้แล้วอ่านคำอัญเชิญโองการ

คำอัญเชิญโองการ

โอกาสะ เทวราชาคุกระราพระยาอินทร์ พระยาพรหม พระยายมราช และท้าวสุวรรณ ท้าวจะตุโล
กะปลาทั้ง 4 ก็มาใช้บ่าวเพื่อนอันเป็นราชะทูตมาเจียมยังไร่นา คามาเขต ขอบไร่แคนนา แห่งตู่ข้า
ทั้งหลาย อันมีชื่อว่า อ้ายเหล็กขา อ้ายม่วงแค อ้ายผีป่า อ้ายวัวล่า อ้ายหมากขาม อ้ายสามข้าวใหม่ อ้าย
ใต้ไฟลน อ้ายขนไก่ใหม่ ว่าอันตู่ข้าทั้งหลายก็จิ้งจกได้ ตกแต่งยังเครื่องขียาปูจาทั้งหลายแล้วขอจูงขด
คล้าย ย้ายออกจากหนิโกล่เขตไร่แคนนาแห่งตู่ข้าทั้งหลาย แล้วขอจูงไปเลียบบไปฟ่อกอยยังเขตบ้านแคน
เมืองที่อื่นที่โกล่ในกาละบัดนี้แต่เตอะฯ ว่า 3 ครั้ง แล้วก็กลับบ้านอย่าได้เหลียวคั้นหลังเวลากลับบ้านนั้น
ให้จ้อยชอตามโบราณว่า ทุดิยะชอดไว้เป็นตะหราชะติยวาดไว้บั้งหน้า ปายฝุ่นจายมาเยยะน่าน้ำฟ้าก็ยั้ง
บ่อเหี่ยวแห้งเสี่ยแรงสายรอมแปง พี้จักแปงตามเจ็ยโบราณท่านกล่าวไว้พายลุน นายแม่สีส้มดอกไม้แม่
หน้าม้วยสิมอยพี่มาเยยะน่าน้ำฟ้า ก็ยั้งบ่เหี่ยวแห้งเพ็ลี่ยไฟก็ยั้งบ่มาโกล่ พี่มาเยยะสังก็ยั้งก้อยได้พรำพร้อม
หมู่ตั้งมวล ผุ่งหมุ่นกจอกฟ้า ตั้งนง

แหลว นกอยู่ยงนาก็ยั้งบ่มาคาบตัน งวงข้าว แม่นกแลขวี แลคงปากเส้า นกจอกล้านตั้งผิดหัวแดง ยั้งบ่มา
แสวงเหนือใต้ ลี้กุ่มไม้อยู่ลาวลิตั้งหนูปุก และหนุขวิหนูปาลีเป็นเพื่อนแมลงบั้ง ยามเมื่อข้าวนาจายยังพง
สุขพงหลังเงินจิวัง แม่ตำนินคำก้อยฟิงปุ่นอี่ เต้านี้วางกำก่อนแลฯ จะว่าเป็นทำนองจ้อยชอ หรือว่า
ธรรมดาก็ได้ที่เขียนนี้ตาม ทำนองโบราณ ให้ว่าเป็นหนึ่งจบเท่านั้น เมื่อทำตามนี้สัตัวร้ายต่าง ๆ ก็จะมี
ผ่อนคลายหนีหายไปสิ้นแลฯ

แหล่งข้อมูล

นายปลั่ง นवलแปง อายุ 55 ปี

บ้านเลขที่ 9 หมู่ 8 บ้านไหล่น่าน ตำบลไหล่น่าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

☎ 054-781105